

Гончарова Ольга Сергіївна
доцент кафедри історії України ХНПУ імені Г. С. Сковороди,
кандидат історичних наук, доцент
e-mail: olia.goncharova2016@gmail.com

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА ВИШУ В УМОВАХ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Сьогодні вже не потребує доказу, що конкурентоспроможному фахівцю (випускнику вишу) потрібні професійна компетентність, що виражається у здатності приймати рішення у нестандартних ситуаціях, вміння працювати в команді та індивідуально, самостійно добувати, аналізувати і ефективно використовувати інформацію, раціонально працювати в швидкозмінному світі. Досягти цього можна лише за умови спрямування освіти на індивідуалізацією навчання, що полягає у адаптивній організації навчального процесу шляхом гнучкого використання педагогом методів та прийомів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

Під індивідуалізацією навчання розуміють особистісно-орієнтований підхід до освіти як до системи засобів організації освіти, освітнього середовища та умов, що забезпечують цілісний розвиток особи. Тобто того середовища, яке сприяє розвитку особистості як суб'єкта пізнання та культури, як носія індивідуальних особистісних якостей, необхідних для повної його самореалізації в різних сферах діяльності. Індивідуалізація навчання вимагає альтернативності освітніх систем, гнучкості та динамічності навчально-програмної документації, адаптивності до змін соціально-економічного середовища. В організаційному плані це може виражатися в наявності у студентів індивідуальних навчальних планів вже з першого семестру, визнанні результатів навчання, отриманих в інших закладах вищої освіти чи у неформальній освіті. Індивідуальне планування дозволяє природно включати в семестрові навчальні плани здобувачів модулі «на вибір». Індивідуальний підхід можна застосовувати й при груповому навчанні.

При запровадженні індивідуалізації навчання роль та функції викладача вищу змінюються. На перший план тепер виходять цілеспрямовуюча; діагностична; мотиваційна; проектування та конструювання навчального процесу з урахуванням індивідуалізації навчання; консультаційно-підтримуюча; інформаційно-навчальна; організаційна; комунікабельна; рефлексивна; контролююча функції. Навчати в умовах індивідуального підходу означає організувати самостійну пізнавальну діяльність здобувача, навчити його самостійно отримувати знання та використовувати отримані знання на практиці, знаходити безліч рішень однієї проблеми. Це зобов'язує викладача відбирати для зазначених цілей такі методи, технології навчання, які б допомагали здобувати знання самостійно та з різних джерел, формувати власну точку зору, вміти її аргументувати.

Найефективнішим для досягнення цієї мети може бути використання на заняттях технології проблемного навчання. Традиційним засобом індивідуалізації є диференційовані завдання: за ступенем складності (завдання відтворювального та творчого дослідницького характеру); з дозування допомоги викладача (завдання, що передбачають підказки, довідковий матеріал); за термінами виконання (короткострокові – протягом одного заняття, середньострокові – один-два тижні та довгострокові – місяць, семестр); за формами виконання (індивідуальні, групові); за обов'язковістю та регламентованістю виконання (обов'язкові, обов'язкові на вибір та на вільний вибір). У даному випадку роль викладача полягає у координації пізнавального процесу здобувачів, здійсненні групових та індивідуальних консультаційних занять, складанні графіка навчального процесу, контролі за його виконанням студентами.

Таким чином, основною роллю викладача за умови запровадження індивідуалізації освітнього процесу є не стільки сам процес навчання, скільки супровід та підтримка того, хто навчається в його навчальній діяльності.